

PREDKLADACIA SPRÁVA

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky návrh zákona o medzinárodnej justičnej spolupráci v trestných veciach (ďalej len „návrh zákona“).

Ako samostatný legislatívny materiál sa paralelne predkladá aj návrh zákona o niektorých opatreniach súvisiacich s prijatím zákona o medzinárodnej justičnej spolupráci v trestných veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý obsahuje súvisiace zmeny a doplnenia iných predpisov. Podnetom na predloženie návrhu zákona je úloha vyplývajúca ministerstvu spravodlivosti z Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2025.

Predkladaný návrh zákona je dohodnutým výstupom pracovnej skupiny zriadenej ministrom spravodlivosti Slovenskej republiky zo zástupcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky a ministerstva spravodlivosti, ktorá na svojich zasadnutiach počas posledného roka adresovala všetky zásadné otázky otvorené v nadväznosti na prvé medzirezortné pripomienkové konanie k návrhu zákona.

Justičnú spoluprácu v trestných veciach tradične upravovala piata časť zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Pred vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie (ďalej len „EÚ“) sa prijal koncept transpozície aktov v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach (rámcových rozhodnutí, neskôr smerníc) formou samostatných zákonov, pričom úprava pre tzv. tretie štáty v Trestnom poriadku zostala zachovaná. Pri postupnom náraste počtu osobitných zákonov sa však stratila prehľadnosť a narastali aplikačné problémy aj s nekonzistentnosťou legislatívnych riešení. Z uvedeného dôvodu sa v Programovom vyhlásení vlády Slovenskej republiky na roky 2016 - 2020 stanovila úloha konsolidovať právnu úpravu v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach, aby sa sprehľadnilo a zjednodušilo využívanie nástrojov a inštitútov využívaných v právnom styku s cudzinou a aby sa odstránili nedostatky aplikačnej praxe.

Legislatívny zámer, ktorý stanovil základné ciele budúcej právnej úpravy bol schválený vládou po 15 mesiacoch konzultácií expertov pracujúcich v tejto oblasti. Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 81/2020 súčasne uložilo ministrovi spravodlivosti predložiť na rokovanie vlády Slovenskej republiky návrh zákona o justičnej spolupráci v trestných veciach.

Návrh zákona bol predstavený v októbri 2021 na pracovnom rokovaní, ktorého sa zúčastnili zástupcovia všetkých zainteresovaných štátnych orgánov, akademickej obce a právnických profesií. Na rokovaní bolo odsúhlasené zriadenie viacerých pracovných skupín so zameraním na jednotlivé vecné oblasti návrhu zákona. Na základe prejavenej záujmu sa do diskusií v rámci pracovných skupín okrem zástupcov ministerstva spravodlivosti aktívne zapojili najmä zástupcovia Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, súdov, Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (vrátane Policajného zboru), zastúpenia Slovenskej republiky v Eurojuste a zástupcovia Úradu na ochranu osobných údajov. Výsledkom prác bol prepracovaný návrh zákona, ktorý bol v novembri 2022 zaslaný na záverečné pripomienky nielen aktívnym členom pracovných skupín, ale aj Slovenskej advokátskej komore a právnickým fakultám.

Po rozsiahlych dodatočných expertných konzultáciách bol návrh zákona predložený na medzirezortné pripomienkové konanie v októbri 2023, pričom vyhodnocovanie pripomienok bolo zavŕšené v júni 2024. Kvôli rozsahu dodatočných (nových) pripomienok zo strany Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky bola rozhodnutím ministra spravodlivosti Slovenskej republiky v júli 2024 kreovaná pracovná skupina pre prípravu revidovanej verzie návrhu zákona, ktorej cieľom bola dodatočná komplexná diskusia o návrhu ako celku. Výsledkom boli dodatočné zmeny, ktoré sa zamerali najmä na lepšie zosúladenie terminológie návrhu zákona, zmenu úpravy miestnej príslušnosti súdov pri transponovaných aktoch EÚ, prepracovanie úpravy zaistenia a konfiškácií pre členské štáty v nadväznosti na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1805 zo 14. novembra 2018 o vzájomnom uznávaní príkazov na zaistenie a príkazov na konfiškáciu (Ú. v. ES L 303, 28.11.2018) v platnom znení, ako aj zmeny súvisiace s implementáciou nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1727 zo 14. novembra 2018 o Agentúre Európskej únie pre justičnú spoluprácu v trestných veciach (Eurojust) a o nahradení a zrušení rozhodnutia Rady 2002/187/SVV (Ú. v. EÚ L 295, 21.11.2018) v platnom znení a implementáciou nového nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1543 z 12. júla 2023 o európskych príkazoch na predloženie elektronických dôkazov a európskych príkazoch na uchovanie elektronických dôkazov v trestnom konaní a na výkon trestu odňatia slobody v nadväznosti na trestné konanie (Ú. v. EÚ L 191, 28.7.2023).

Cieľom predkladaného návrhu zákona je konsolidácia právnej úpravy medzinárodnej justičnej spolupráce v trestných veciach, ktorej účelom je, aby sa sprehľadnilo a zjednodušilo využívanie nástrojov a inštitútov využívaných v právnom styku s cudzinou a aby sa odstránili nedostatky aplikačnej praxe.

Jedným z dôvodov pre spracovanie komplexnej samostatnej právnej úpravy je aj zjednotenie oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach s členskými štátmi EÚ, ktorá je z hľadiska jej osobitnej povahy a systematiky oblasťou s osobitnou dôležitosťou z hľadiska frekvencie jej využitia zo strany justičných orgánov. Dôvodom pre samostatnú úpravu tejto časti sú i spoločné východiská z hľadiska aplikácie hlavných atribútov právneho priestoru EÚ, a to najmä zásady vzájomného uznávania justičných rozhodnutí a úzko previazaných prvkov, ako vzájomná dôvera justičných orgánov členských štátov EÚ a ich priamy styk. Samostatná, jasne špecifikovaná právna úprava (okrem iného i terminologicky) môže napomôcť praktikom a osobám so záujmom o uvedenú oblasť trestného konania odlíšiť postupy aplikované v rámci princípu vzájomného uznávania justičných rozhodnutí od postupov aplikovaných cestou štandardnej medzinárodnej spolupráce v trestných veciach (t. j. právna pomoc vo vzťahu k tretím štátom). Zároveň upravuje novú formu justičnej spolupráce v trestných veciach, ktorou je priama spolupráca príslušných orgánov s poskytovateľmi vybraných služieb v digitálnom priestore za účelom zabezpečenia elektronických dôkazov.

Na rozdiel od justičnej spolupráce s členskými štátmi EÚ, spolupráca s tretími štátmi naďalej zostáva štandardnou „medzištátnou“ doménou medzinárodnej spolupráce charakterizovanou najmä stykom medzi ústrednými orgánmi dotknutých spolupracujúcich štátov, v slovenských podmienkach Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky a generálnej prokuratúry.

Návrh zákona bol opätovne predmetom riadneho pripomienkového konania, rokovania Legislatívnej rady vlády Slovenskej republiky a na rokovanie vlády Slovenskej republiky sa predkladá bez rozporov.